

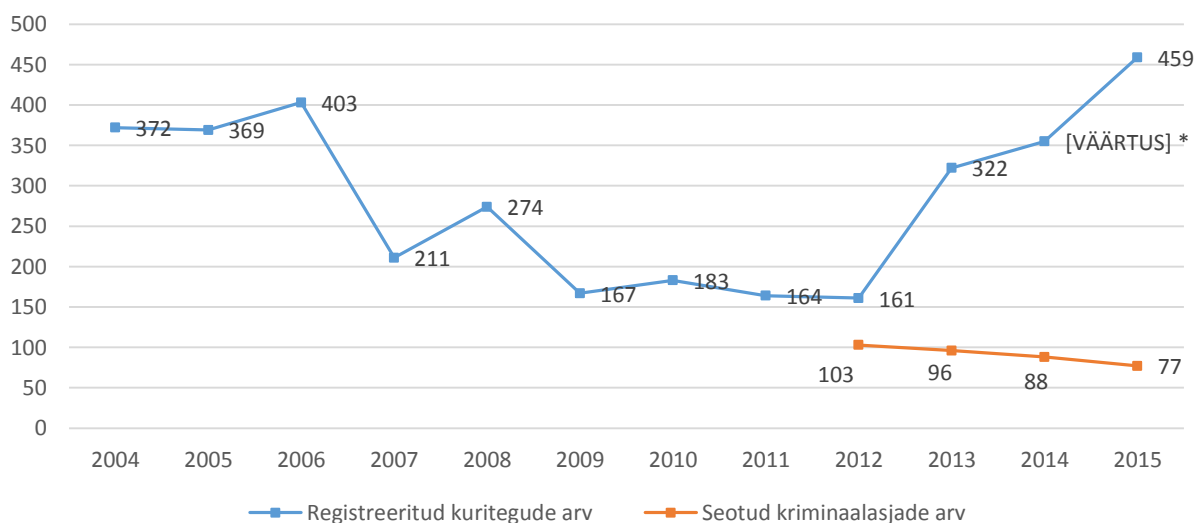
Vabariigi Valitsuse korrupsioonivastase strateegia 2013-2020: 2015. aasta täitmise aruanne

Sissejuhatus

Korrupsioonivastane strateegia 2013-2020 kiideti heaks 03.10.2013. Strateegia p 32 näeb ette põhjalikuma aruande 2017. aastal, seni esitatakse iga-aastaselt lühiaruanne, mis sisaldab ülevaadet tegevustest, rakendusprobleemidest ja kuludest, seega ei sisalda ka 2015. aasta aruanne põhjalikumat mõjude analüüsi ning on lühiaruanne korrupsioonivastastest tegevustest.

Käesolev aruanne annab ülevaate strateegia täitmisest selle kolmandal rakendusaastal. Täpsemalt sisalduvad aruandes tegevused, mille lõpptähtaeg oli 2015. aastal, hilisema tähtajaga tegevustest on kirjeldatud neid, mille ettevalmistustega on alustatud või mis on lõpetatud.

Korrupsioonikuritegude arv on võrreldes 2014. aastaga kasvanud 21%, kokku registreeriti 450 kuritegu. Sarnaselt 2014. aastaga iseloomustab ka 2015. aastat suur korduvate kuritegude arv, mis olid toime pandud samade isikute poolt. Registreeritud kuritegudega oli seotud 77 kriminaalasja, mis on 11 võrra vähem kui eelmisel aastal. Kuigi kuritegude arv on suurenenud, siis ülaltoodud arvude põhjal on keeruline järeldusi teha korrupsiooni taseme kohta, kuna paljude kuritegude puhul on tegu samade inimeste ja sündmustega. Kaks mahukat kriminaalasja moodustavad juba 30% kõigist registreeritud kuritegudest, vastavalt 70 ja 67 registreeritud kuritegu. Kõige enam registreeriti 2015. aastal sõidukite tehnöülevaatusega seotud kuritegusid, 28% kõigist registreeritud juhtumitest. Kolme korrupsiooniohtlikuma valdkonnana on 2015. aastal tulnud välja sõidukite registreerimise, tehnöülevaatusega ning juhtimisõigusega seotud valdkonnad, mis tähendab, et 64% juhtumitest on seotud maanteeameti otseste tegevustega või siis tegevustega, mille üle maanteeamet järelevalvet korraldab. Aasta varem oli selliseid maanteeametiga seotud juhtumeid ca 20%.¹

¹ A.Ahven, K-C Kruusmaa, A.Leps jt. Kuritegevus Eestis 2015, Justiitsministeerium 2016

Joonis 1. Registreeritud korrupsioonikuritegude ja nendega seotud kriminaalasjade arv.

Möödunud aasta 1. jaanuaril jõustusid karistusseadustiku sätted, mis puudutasid altkäemaksu andmist ja võtmist erasektoris (KarS §-d 402³ ja 402⁴). 2015. aastal registreeriti 45 erasektori korrupsioonikuritegu, mis sealjuures olid kõik seotud ehituse valdkonnaga. Korrupsioonivastases strateegias on seatud eesmärgiks suurendada ettevõtjate teadlikkust ja suunata tähelepanu korrupsiooni ennetamisega seotud teemadele. Eesmärgi saavutamiseks lisati 2013. aastal korrupsiooniga seotud küsimused vastutustundliku ettevõtluse indeksisse. Samuti viidi läbi uuring Eesti ja Taani ettevõtjate seas, kus muuhulgas leiti, et 57% eestlastest on oma äriktoris kokku puutunud vähemalt ühte tüüpi korrupsiooniga ning 48% firmajuhte usub, et altkäemaksud on õigustatud, kui konkurendid samuti altkäemaksu annavad.

2015. aasta detsembris andis Euroopa Komisjon välja küsitluse *Businesses' attitudes towards corruption in the EU*², Eestis leidis 16% vastanustest³, et korrupsioon on probleem nende ettevõtte tegevusele, 2013. aastal oli samal seisukohal 19% vastanustest. Samas on 62% vastanustest seisukohal, et korrupsioon probleemina on Eestis levinud, eelmisel uuringul on sama näitaja 57%. See näitaja on siiski madalam võrreldes teiste EL-i liikmesriikidega, kus see on 71%.

Korrupsioonivastase strateegiaga seati siht jõuda Transparency Internationali korrupsiooni tajumise indeksis kõige vähem korrumppeerunud riikide rühma (indeksi väärtus peab olema üle 64 palli). 2016. aasta jaanuaris hindas Transparency International Eestit korrupsioonitajumise indeksis 70 punktiga, millega on Eesti 23ndal kohal 168 riigi seas. Aasta varem oli Eesti 26ndal kohal ning 2013. aastal 28. kohal. Korrupsioonitajumise indeks reastab riigid avaliku sektori korrupsiooni tajumise järgi. Indeks reastab riigid 100-pallisel skaalal. 0 kajastab kõrget tajutud korrupsiooni ning maksimaalse hindega 100 hinnatakse riiki, mida tajutakse korrupsioonivabana. Korrupsiooni tajumise indeksi kohta on võimalik täpsemat informatsiooni saada: <http://www.transparency.org/cpi2015#results-table>.

Korrupsioonivastase strateegia üheks sihiks on suurendada valitsuse võimekust korrupsiooni ennetada, eesmärgi üheks indikaatoriks on elanike hinnang riigi tegevusele. 2012. aasta Eurobaromeetri uuringu järgi arvas 32% Eesti inimestest, et valitsuse korrupsioonivastased jõupingutused on tulemuslikud. 2014. aasta uuringu järgi oli see näitaja 2% vähenenud ning 30% elanikest arvas, et riigi jõupingutused on tulemuslikud.⁴ Sama küsitluse järgi arvab 65% Eesti elanikest, et korrupsioon on Eestis väga levinud (15%) või üsna levinud (50%), samas väitis üksnes 7% vastajatest, et on viimase 12 kuu jooksul korrupsiooni juhtumiga kokku puutunud või olnud selle tunnistajaks.⁵

---

² Businesses' attitudes towards corruption in the EU report December 2015 URL: <http://ec.europa.eu/COMMFrontOffice/PublicOpinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/search/corruption/surveyKy/2084>

³ Läbi viidi 330 telefoniintervjuud ettevõtjatega

⁴ Special Eurobarometer, Corruption Report February 2014 URL: http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_397_en.pdf lk 64

⁵ Samas

Ülevaade strateegia ja selle rakendusplaani täitmisest alaeesmärkide lõikes 2015. aastal

Inimeste korrupsiooniteadlikkuse suurendamine ja hoiakute kujundamine

- 2015. aastal valmis noorte korrupsioonialaste hoiakute kujundamiseks elektrooniline õppematerjal ühiskonnaõpetuse tundides kasutamiseks. Õppematerjalide videotele on lisatud ka venekeelsed subtiitrid. Õppematerjalid on kättesaadavad Hariduse tehnoloogia SA õppematerjalide veebikodus (<http://oppevara.hitsa.ee/korrupsioon/>).
- 2015. aastal ilmus venekeelses meedias mitmeid korrupsiooni teemalisi lugusid, nt ilmus Eesti Kaubandus-Tööstuskoja väljaandes Vestnik artikkel, mis ka veebis kättesaadav⁶. 25.11.2015 ilmusid Ida-Virumaa ajalehtede Severnoje Poberezhje ja Põhjarannik korrupsiooniteemalised vahelehed.
- 2015. aastal jätkus Eesti venekeelse meedia esindajatele suunatud projekt, kus muuhulgas viidi läbi kahte teemat käsitlevad seminarid. Sama projekti raames tõlgiti vene keelde ajakirjaniku huvide konflikti käsiraamat⁷, eraldise saajana viis tegevusi ellu Korrupsioonivaba Eesti MTÜ.

Korrupsioonihoiakute kujundamine ja teadlikkuse suurendamine avalikus sektoris

- Sisekaitseakadeemia viis ESF programmi, "Inimressursi koolitus ja arendamine" (2015-2017) raames läbi eetikaalaseid koolitusi 184-le osalejale. Avaliku teenistuse eetika teema on integreeritud ka samast programmist rahastatavatesse Sisekaitseakadeemia uute avalike teenistujate sisseelamiskoolitusprogrammi ja PRAXISE ellu viidud avaliku teenistuse keskastmejuhtide arendusprogrammi.
- Rahandusministeerium viis uue ametniku eetikakoodeksi tutvustamiseks läbi organisatsioonipõhiseid seminare 20-s riigi- ja kohaliku omavalitsuse ametiasutuses ca 600-le avalikule teenistujale.

Teadlikkuse suurendamine erasektoris ja tähelepanu suunamine korrupsiooni ennetusega seotud teemadele

- Ka 2015. aastal osales justiitsministeerium vastutustundliku ettevõtluse indeksi korrupsiooniteemaliste küsimuste hindamisel, indeksi koostaja on Vastutustundliku Ettevõtluse Foorum.
- 2015. aastal sai alguse Eesti Kaubandus-Tööstuskoja Eesti venekeelsetele ettevõtjatele suunatud projekt, mille käigus muuhulgas viiakse läbi 4 seminari venekeelsetele ettevõtjatele, millest kaks toimusid 2015. aastal. Sama projekti raames koostatakse praktiliste soovitusetega infomaterjal venekeelsetele ettevõtetele, eraldise andis justiitsministeerium.

Omavalitsuste finantstehingute ja töökorralduse läbipaistvuse suurendamine

⁶ Leitavad: <https://www.fingler.com/embed/123486?fullscreen=true#8>,

⁷ http://www.transparency.ee/cm/files/venekeelne_kasiraamat.pdf

- Rahandusministeeriumi eestvedamisel valmis juba 2014. a II kvartalis KOV finantsvahendite avalik visuaalne analüüsikeskkond, rakenduse ametlik nimi on Riigiraha. 2015. a alanud ning 2016. a jaanuaris lõppenud arendustööde tulemusena on avalikustatud Riigiraha rakenduses saldoandmike infosüsteemis olevad raamatupidamise andmed valitsussektorisse kuuluvate kõikide üksuste kohta, loodud on seosed äriregistriga avalikku sektorisse kuuluvate tehingupartnerite juhatuse liikmete välja toomiseks ning riigihangete registriga hangete kohta lisainfo välja toomiseks. Arendustööde kogumaksumus oli 23 846 €. Kokku on alates rakenduse avamisest (2014-2015) lehte külastatud 14 300 korral. Täiendavalt on koostatud ning 2015. a oktoobris esimese ametliku kooskõlastusringi läbinud eelnõu, millega soovitakse hakata KOV-delt korjama raamatupidamisinfot selliselt, et nende tehingud oleks juriidilisest isikust tehingupartnerite lõikes eristatavad.
- Rahandusministeeriumi eestvedamisel on valminud detailplaneeringute menetlemise infosüsteem ning seda kasutab hetkel kolm omavalitsust. Muuhulgas töötati välja toetuskeem infosüsteemi kasutusele võtvale omavalitsustele olemasolevate planeeringute sisestamisel. Toetuskeemi alusel maksti kolmele omavalitsusele planeeringute sisestamiseks toetust. Lahenduse levitamiseks saadeti omavalitsustele teavitusi ning käidi omavalitsusliitude juures lahendust tutvustamas. Samuti koostati lähteülesanne ja alustati lahenduse visuaallahenduse tarkvaralist parandamist.

Korruptsiooni ennetamine ja riigihangete läbipaistvuse suurendamine

- Riigihangete registri statistika andmetel on e-hangete osakaal riigihangetes pidevalt tõusnud - 2015. a lõpus oli see 80%, seevastu 2014. aastal oli sama näitaja 72%. Uue riigihangete seaduse eelnõus (planeeritud jõustumise tähtaeg on 2016. a) on ette nähtud kohustus võimaldada riigihangetega seotud teabevahetust hankija ja ettevõtja vahel, sh hankedokumentide kättesaadavaks tegemist, taotluse, pakkumuse ja selgituste esitamist riigihangete registri kaudu vähemalt 70% ulatuses registris alustatud riigihangete arvust.
- Rahandusministeerium on algatanud projekti „Täieliku e-hangete võimekuse loomine“, millele valmib eelanalüüs 2016. II kvartalis. Arendustööd täieliku e-hangete võimekuse loomiseks koos innovaatiliste tööriistadega nagu e-kataloogid, e-oksjon ja dünaamiline hankesüsteem on planeeritud teostada aastatel 2016-2019.
- Alates 2013. aastast on plaanilise järelevalve tööplaani koostamise peamiseks aluseks igaaastane riskianalüüs, mille kaudu määratakse prioriteetsed kontrollivaldkonnad. 2015. aastal olid riskianalüüsiga hõlmatud kõik hankijad, kes 2014. a riigihangete registri (e-RHR) kaudu riigihankeid läbi viisid - 745 hankija poolt viidi 2014. a läbi 9099 hanget. 2015. aastal alustati 13 plaanilist järelevalvemenetlust, mis hõlmasid kokku 577 riigihanget. Lisaks igaaastase riskianalüüsi juurutamisele pööratakse järelevalve kaudu tähelepanu ka e-menetluste läbiviimisele - eelkõige nõustava osakaalu täitmisele ning pakkumuste avamise korrektsusele. 2015. a saadeti märgukirjad 289 hankijale seoses RHSist tuleneva e-menetluste nõutava osakaalu täitmata jätmisega ning 22 hankijale seoses e-menetlustega riigihangete puhul hanketeates märgitust hilisema pakkumuste avamisega.

Toetuse andmise otsuste läbipaistvuse suurendamine

- Mitmete ministeeriumite haldusalas on struktuurvahendite jagamisega tegelevatele asutustel koostatud huvide konflikti vältimise juhised või moodustavad need osa muust dokumendist, mis selliste asutuste töökorraldust reguleerivad. Näiteks on rahandusministeerium on koostanud täitmiseks kaks juhendit:
  - "Miinimumnõuded rakendusüksusele ja -asutusele tööprotseduuride kirjelduse koostamiseks", milles sisaldub nõue kirjeldada asutuses tehtavaid protseduure ametikoha täpsusega, tuues välja, kuidas on tagatud kohustuste lahusus juhul, kui sama asutus on ühtaegu nii toetuse jagaja/poliitika kujundaja kui ka toetuse saaja. Kui asutus on ka toetuse saaja, peab toetuse saaja olema asutusesiseselt eraldatud toetuse jagajast vähemalt osakondade tasemel. Lisaks peab vaiete menetlemine jm võimalikud sisemised kontrollid toimuma teineteisest sõltumatult.
  - "Korraldusasutuse miinimumnõuded taotluste menetlemise toetuse väljamaksmise ja elluviimise kontrollimisele", milles sisaldub 4-silma printsiibi rakendamise nõue kõikides taotluse ja toetuse kontrolli etappides tagab mh ka sõltumatuse. Lisaks sätestab juhend nõude, et kontrollija peab iga kontrolli kohta kinnitama täidetavalt kontroll-lehel allkirjaga oma erapooletust, et tema puhul ei esine haldusmenetlusest taandamise asjaolusid. Kontroll-lehel sisaldub ka vastav tekst antud asjaolud kontrolli jäädvustamiseks.

Lisaks koostas Keskkonnainvesteeringute Keskus 2014. a lõpus huvide konflikti hea tava ja 2015. a toetati selle rakendamist; lisaks kontrollitakse alates 2015. aastast huvide konflikti olemasolu nõukogu liikmete puhul (seni kontrolliti vaid töötajaid).

Majandus- ja kommunikatsiooni ministeeriumi haldusala sihtasutused on juba 2013. aastal huvide konflikti vältimiseks kehtestanud juhised majanduslike huvide deklareerimise kohta. PRIA-s valmis 2015. aastal soodustuste protsessi juhised olukordadeks, kus PRIA teenistuja saab või talle pakutakse igapäevatööga seotult mistahes laadi soodustust või hüve.

Töötukassas on huvide konflikti vältimise juhised sätestatud töötukassa töösisekorraeeskirjades, mida on allkirja vastu tutvustatud kõigile töötajatele, kõigis tegevusvaldkondades on kehtestatud sisemised protseduurireeglid, mis tagavad otsustusprotsesside läbipaistvuse ja korrupsiooni vältimise.

- Majandus- ja kommunikatsiooniministeerium viis 2015. aastal läbi kaks korrupsiooni vältimise teematist konverentsi oma haldusala sihtasutustes. PRIA-s loodi pärast soodustuste protsessi juhendi valmimist e-koolitus, mis annab hea ülevaate PRIA ametiisikut puudutava tegevuse kohta. E-koolituse jaoks filmiti ka videod erinevatest olukordadest, protsess hakkas ametlikult kehtima 01.01.2016, kuid 2015. aasta lõpuks oli selle e- koolituse läbinud 364 PRIA ametnikku/töötajat. Haridus- ja teadusministeerium on rahandusministeeriumi juhendite kohaselt hinnanud oma toetuskeemide pettuse riske, mille eesmärgiks on tuvastada toetuse andmise skeemides riskantseid kohti. 2015. aastal toimus haldusala asutustele personalitöötajate tööõiguse koolitus, mille raames räägiti eraldi ka korrupsiooni ennetamisest. Keskkonnaministeerium korraldab kord aastas kõikidele töötajatele korrupsiooni ja eetika teemalisi seminare. Lisaks räägitakse sellest ministeeriumi uute töötajate koolitusel ja valitsemisala tervituspäeval kogu valitsemisala uutele töötajatele korrupsioonist ja eetikast ning lahendatakse vastavaid kaasuseid

Korruptsiooni ja mõjutamise vältimine õiguskaitseasutustes ja kohtutes

- 2015. aastal oli politsei- ja piirivalveameti koolituskavasse planeeritud 12 korruptsiooniteemalist koolitust. Samuti viidi jaanuaris läbi konverents, mille teemaks oli korruptsioonikuritegude menetlemine ja probleemid, konverentsil osalesid Interpoli eksperdid ja fookuses oli rahvusvahelise kogemuse omandamine, probleemide teadvustamine, teadlikkuse tõstmine.
- 2015. aastal toimus maksu- ja tolliameti töötajatele korruptsiooniennetuse, andmekaitse ja infoturbe teemal 8 koolitust 338 inimesele. Tegemist oli komplekskoolitusega, milles osalevad kõik uued töötajad ning teised töötajad vastavalt üksuste koolitusplaanidele. Samuti vaadati üle EMTA intranetis huvide konflikti vältimiseks koostatud selgitused.
- Riigikohus töötas 2014. aastal välja kohtunikeetika koolituse standardmudeli, mille raames käsitletakse kõiki olulisemaid valdkondi läbi aktiivse kaasusõppe ja rühmatöö. 2015. aastal viidi koolitus läbi 22 inimesele.

Tervishoiu läbipaistvuse suurendamine

- Valminud on tervise infosüsteemi lahendus, mis võimaldab ravikindlustatud isikul saada ülevaate, millised on olnud kulutused tema ravile ravijuhtumi lõikes. 2016. aasta aprillis sai teenus kättesaadavaks patsiendiportaali vahendusel. Tervise infosüsteemi põhimääruse muudatus on kooskõlastamisel EISis (Vabariigi Valitsuse 14. augusti 2008. a määruse nr 131 „Tervise infosüsteemi põhimäärus“ muutmise).
- Justiitsministeerium tegi 2014. aastal analüüsi „Tervisetõendid menetlustoimingutel“, milles analüüsiti erinevaid lahendusvariante selle kohta, kuidas menetlustoimingult puudumiseks esitatud tervisetõendite väljastamine muuta tõhusamaks ja eesmärgipärasemaks. Selle tulemusena hakkab 2016. aastast kehtima süsteem, kus arst väljastab patsiendile tõendina väljavõtte tervisekaardist, haigusloo epikriisi, haigusloo erakorralise meditsiini osakonna patsiendikaardi osa, kiirabikaardi, väljavõtet hambaravikaardi päeviku osast või muu terviseseisundit kirjeldava tõendi ning lõpliku otsuse teeb kohtunik või muu menetleja, küsides vajadusel korral Eesti Kohtuekspertiisi Instituudi kohtuarstilt nõu. Sotsiaalministeerium valmistas ette uue menetlustoimingult puudumise tõendi välja andmist reguleeriva määruse (<https://www.riigiteataja.ee/akt/127012016011>) "Menetlustoimingule väljakutsutud isiku või tema lähedase ilmumata jätmisel terviseseisundist tingitud põhjendatud takistuse kohta menetlejale esitatava tõendi vorm ja väljaandmise kord", vastu võetud 26.01.2016 nr 5.
- Sotsiaalministeeriumi eestvedamisel koostati tervishoiutöötajatele suunatud juhendmaterjal „Juhised huvide konflikti äratundmiseks ja probleemi lahendamiseks tervishoiuteenuse osutamisel“. Juhendi projekti, mille eesmärk on muuhulgas selgitada huvide konflikti olemust tervishoiutöötajatele, tutvustati kahel sihtgrupile suunatud koolitusel. Juhendmaterjal on mõeldud nn elava dokumendina, mille näidete osa täiendatakse aset leidnud juhtumine baasil. Juhend kinnitatakse lõplikult 2016. aastal.

Korruptsioonikuritegude uurimise analüüsivõime kasvatamine

- 2015. aasta strateegia eesmärk on täidetud osaliselt. Käesoleval hetkel töötab politsei- ja piirivalveameti korrupsioonikuritegude büroos 38 vastava valdkonna eksperti, 2015. aastal teenistujate arv ei suurenenud, kuid ressursside ümbersuunamisega eraldati keskkriminaalpolitseile vahendid ühe menetleja värbamiseks. Korrupsioonikuritegudega tegelevate prokuröride arv 2015. aastal ei tõusnud.
- 2015. aastal toimus justiitsministeeriumi eestvedamisel Euroopa Komisjoni poolt rahastatud PrivaCor projekti raames õppevisiidid Taani Riigiprokuratuuri, Kataloonia pektustevastasesse ametisse ja OLAF-isse. Õppevisiitidel osalesid keskkriminaalpolitsei, kaitsepolitsei, prokuratuuri ning kohtute töötajad. 2016. aasta veebruaris toimus Tallinnas rahvusvaheline konverents Reducing Corruption: Focusing on Private Sector.

Uuringute ja analüüside läbiviimine

- 2015. aastal viidi PrivaCor projekti raames läbi erasektori korrupsiooni käsitlev uuring, mis on avalikkusele kättesaadav siin http://www.korrupsioon.ee/sites/www.korrupsioon.ee/files/elfinder/dokumendid/private-to-private_corruption_final_report_2.pdf.
- Haridus- ja teadusministeerium koostas kutsestandardite põhjal õpetajate kompetentsimudeli, mis on hetkel testimisel koolides ning pärast edukat testimisperioodi on kavas seda laiendada. Õpetaja kompetentsimudelis on olulist tähelepanu pööratud kutse-etikale. Lisaks on kutse-etika olulisel kohal ka õpetaja kutse omistamisel, millele pööravad taotlejate puhul tähelepanu nii kutse andja (Eesti Õpetajate Liit), hindamiskomisjon kui ka kutsekomisjon.
- 2015. aastal valmis riigikantselei eestvedamisel e-osalemiskanalite kasutajakogemuse analüüs ja visioon tuleviku e-osaluskanalite kohta. Ettevalmistamisel on EISis kaasamist puudutavad arendused, sh kasutajamugavuse parendused. Arendused peaksid eeldatavalt valmima 2016. aastal.

Olulisemad muudatused rakendusplaanis

- Justiitsministeerium palub lisada rakendusplaani punkti 1.1.3.: Laste ja noorte korrupsioonihoiakute kujundamiseks (elektroonilise) õppevahendi loomine. Korrupsioonikuritegude üheks ennetamise meetodiks on teadlikkuse tõstmine korrupsioonist, oskus korrupsiooni ära tunda ning õigesti käituda. Väärtushinnangute muutmiseks tuleb korrupsioonialase teadlikkuse tõstmisega alustada juba noorte ning laste hulgas, seetõttu valmib 2017. aastal lähteülesanne mängulise õppevahendi loomiseks lastele ja noortele ning 2018. aastal valmib õppevahend.
- Justiitsministeerium palub lisada rakendusplaani punkti 1.3.2.: Korrupsiooni veebilehe täiendamine juhistega, mis aitavad ettevõtjatel ära tunda ärikorrupsiooni ning meetmed selle ärahoidmiseks.
2016. aastal valmivad juhised ettevõtjatele, kuid tunda ära ärikorrupsiooni, milliseid meetmeid rakendada korrupsiooni vältimiseks. Muuhulgas tuleb juhised teha kättesaadavaks ka venekeelsetele ettevõtjatele, mistõttu tõlgitakse need vene keelde ning tehakse kättesaadavaks www.korrupsioon.ee kodulehe kaudu.

- Rahandusministeerium palub edasi lükata rakendusplaani punkti 2.2.2. tähtaja 2017. aastani, kuna analüüsi algatamine on otstarbekas pärast haldusreformiga seotud seaduseelnõude vastuvõtmist.
- Rahandusministeerium teeb ettepaneku rakendusplaani punkti 2.3.2. tegevus ühildada tegevusega 2.2.3, sest Riigiraha rakendus sisaldab finantstehingute alast infot valitsusasutuste kohta tervikuna.
- Rahandusministeerium palub lisada rakendusplaani punkti 2.2.3. kolmanda indikaatorina järgmise lause: KOV tehingute avalikustamine eraõiguslike juriidiliste isikute lõikes – 2018 ning lühendada teise indikaatori tähtaega tähtaega.
- Rahandusministeerium palub ühe aasta võrra edasi lükata rakendusplaani punkti 2.3.1. täitmine, mis jäi ressursi puudusel 2015. aastal ellu viimata.
- Rahandusministeerium palub ühe aasta võrra edasi lükata rakendusplaani punkti 2.4.2. täitmine, projekti „Täieliku e-hangete võimekuse loomise“ eelanalüüs valmib 2016. aasta aprilliks.
- Justiitsministeerium palub pikendada rakendusplaani punkti 2.5.1. ellu viimist ühe aasta võrra. Kuigi huvide konflikti juhised on kasutusel paljudes finantstoetusi jagavates asutustes, ei ole seda siiski kõikides sellistes asutustes rakendatud, nt haridusministeeriumi haldusalas.
- Sotsiaalministeerium palub edasi lükata rakendusplaani punkti 2.7.7. täitmine, tervishoiu valdkonna järelevalve piisavuse analüüs valmib 2016. aasta esimeses kvartalis.
- Justiitsministeerium palub edasi lükata haridusvaldkonna korruptsiooniriskide ja pettuste uuringu läbiviimine ühe aasta võrra, kuna uuringut ei ole saanud läbi viia rahastuse puudumise tõttu.
- Siseministeerium palub muuta rakendusplaani punkti 3.1.1. indikaatori sõnastust järgmiselt: tagatud on raske ja organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise võimekus ning kujundatud sobivad meetmed korruptsioonikuritegude osas.
- Siseministeerium palub muuta rakendusplaani punkti 3.1.2. indikaatori sõnastust järgmiselt: tagatud on raske ja organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise võimekus.

2015. aasta korruptsioonivastase strateegia kulud olid 299 805,31 eurot, kulude hulka ei ole arvestatud ka teistes arengukavades toodud tegevuste kulusid.

Ülevaade probleemidest korruptsioonivastase strateegia rakendamisest

Keskkriminaalpolitsei korruptsioonikuritegude büroo töötajate arv (2015. a lõpus 38 töötajat) on mõnevõrra tõusnud, kuid proportsionaalselt peaks tõusma ka korruptsioonijuhtumitega tegelevate prokuröride arv, mis vahendite puudumise tõttu 2015. aastal ei tõusnud. 2016. aasta eelarves eraldati prokuratuurile ressursid konsultantide tööle võtmiseks. Läbi selle on võimalik kiirendada korruptsioonijuhtumite menetlemist ning tõhustada muuhulgas korruptsioonikuritegude toimepanemisel saadava kriminaaltulu äravõtmist.

2015. aastal pidi käivituma sotsiaalministeeriumi eestvedamisel üldine rakendus nimega Digiregistratuur, mis võimaldaks patsientidel registreerida ennast tervishoiuteenusele ning neil oleks ülevaade, millises tervishoiuteenust pakkuvas asutuses on neil võimalik kiiremini ravile pääseda. Tänaeni on tervishoiuteenusele elektrooniline registreerimine killustunud, mis ei

anna patsientidele terviklikku ülevaadet ning osadel tervishoiu asutustel puudub elektroonilise registreerimise võimalus sootuks. Valitsuskabineti 15. detsembri 2015. a. nõupidamisel heaks kiidetud „E-tervise strateegiline arenguplaan 2020“ kohaselt käivitub Sotsiaalministeeriumi eestvedamisel üldine rakendus nimega Digiregistratuur, mis võimaldab patsientidel registreerida ennast tervishoiuteenusele ning saada ülevaade, millises tervishoiuteenust pakkuv asutuses on neil võimalik kiiremini ravile pääseda. Rakenduse etapiviisiline kasutuselevõtt peaks toimuma 2016. aasta jooksul ning lõplik rakendumine saab teoks 2017. aasta lõpuks.

GRECO tegi 2012. aasta detsembris Eestile 19 soovitus (parlamendi, prokuratuuri ning kohtu efektiivsemaks korruptsiooni ennetamiseks), soovitude elluviimist hinnati 2015. aasta märtsis. Parlamendi liikmetele tegi GRECO seitse soovitus, millest üks loeti täielikult täidetuks. Kuus soovitus loeti osaliselt täidetuks. Muuhulgas ei ole endiselt kehtestatud reegleid riigikogu liikme suhtlusele lobitöö tegijate ja muude kolmandate isikutega, kes püüavad õigusloomet mõjutada. Kuigi GRECO hindas riigikogu liikmete käitumisjuhiste vastuvõtmist, ei peetud piisavaks selle järelevalve- ning sanktsioonide mehhanismi. Justiitsministeerium on mitmel korral andnud riigikogu korruptsioonvastases erikomisjonis ülevaate korruptsioonivastase strateegia täitmisest ning kohtumistel on arutatud ka GRECO poolt riigikogule tehtud soovitusi.

Olulisemad tegevused 2016. aastal

- Rakenduse Riigiraha edasi arendamine. 2016. aastal ja sellele järgnevatel aastatel. Rahandusministeerium kaalub Riigiraha serveri ressursi suurendamisest, et tagada pidevalt kasvava kasutajate arvu parem teenindamine. Rakendusega edasiliikumise eesmärgiks on võimaluse loomine näha Riigirahas näha andmeid KOV-ide juriidilistest isikutest tehingupartnerite lõikes.
- Alates 2018. a on elektrooniline teabevahetus riigihangete valdkonnas (va üksikud erandid) kohustuslik täies ulatuses. Rahandusministeerium on algatanud projekti „Täieliku e-hangete võimekuse loomine“, millele valmib eelanalüüs 2016. II kvartalis. Arendustööd täieliku e-hangete võimekuse loomiseks koos innovaatiliste tööriistadega nagu e-kataloogid, e-oksjon ja dünaamiline hankesüsteem on planeeritud teostada aastatel 2016- 2019 . Uuendused jõuavad kasutajateni järk-järgult.
- Ka 2016. a on plaanis riigihangete alase järelevalve tõhustamiseks riskianalüüsil põhinev plaanilise järelevalve tööplani koostamine ning e-menetluste läbiviimise nõuetekohasuse kontroll ja vajadusel tähelepanu juhtimine puudustele.
- Riigiasutustele eetika juhtimise süsteemide enesehindamise meetoodika väljatöötamine ning vastava meetoodika tutvustamine ja testimine.
- Riigile ja kohalikule omavalitsusele kuuluvate ettevõtete juht- ja kontrollorganite liikmete korruptsioonilase teadlikkuse tõstmisele suunatud tegevused sh. koolitused ettevõtjatele.
- Justiitsministeeriumi eestvedamisel viiakse läbi kolme sihtrühma korruptsiooniuring, mis võimaldab 2017. aastal hinnata korruptsioonivastase strateegia tegevuste mõju.